

Fatmanur Dikmen

Modern Toplumda

Mit ve Efsane

Bu PDF dokümanı, kitabın bir kısmını içermektedir.
DBY okurları için özel olarak oluşturulmuştur.

“dün” den öğrendikleriyle
“bugün” ü yaşamak
“yarın” ları aydınlatır.

“dün” den öğrendikleriyle
“bugün” ü yaşamak
“yarın” ları aydınlatır.

© 2022, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™

Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 248
Sosyoloji: 18

ISBN 978-625-8371-56-7
Sertifika No: 52315

1. Baskı: İstanbul, 2022

Yazar: Fatmanur Dikmen

Yayın Yönetmeni: İrfan Güngörür

Editör: Nuh Muaz Kapan

Kapak/Mizanpaj: DBY Ajans

Baskı/Cilt: Meteksan Matbaacılık ve Teknik Sanayi Tic. A.Ş.
(Sertifika No: 46519)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

Dikmen, Fatmanur

Modern Toplumda Mit ve Efsane: Sarkız Efsanesi Örneği

/ Fatmanur Dikmen

İstanbul: DBY Yayınları, 2022.

158 s. ; 13,5 x 21,0 cm __ (DBY Yayınları ; No. 248) __ Dizin var.

ISBN 978-625-8371-56-7

1- Sosyoloji 2- Efsaneler 3- Mitler

Bu kitap 11.07.2014 yılında Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Din Sosyolojisi Bilim Dalı'nda Prof. Dr. Kemal ATAMAN danışmanlığında hazırlanan ve kabul edilen "Mit ve Efsanelerin İşlevleri ve Modern Toplumdaki Yansımaları: Sarkız Örneği" başlıklı tezin gözden geçirilmiş halidir.

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr
Tel.: +90 212 526 98 06

İçindekiler

Kısaltmalar	6
Önsöz	9
Giriş	11

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE:

MİT, EFSANE VE DİĞER ANLATI TÜRLERİ

1. Mit: Kökeni ve Tanımları.....	17
1.1. Felsefî, Dinî ve Bilimsel Değişimlere Bağlı Olarak Mit Kavramının Tarihî Serüveni.....	24
2. Efsane: Kökeni ve Tanımları.....	41
2.1. Mit ve Efsane: Benzer Özellikler ve Ayırt Edici Özellikler.....	45
3. Efsane ve Mitlerin İlgili Olduğu Diğer Anlatı Türleri.....	47

İKİNCİ BÖLÜM

MİT VE EFSANELERİN İŞLEVLERİ VE MODERN TOPLUMDAKİ YANSIMALARI

1. Mit ve Efsanelerin İşlevleri	53
---------------------------------------	----

1.1. Kutsal ve Dindışı	65
1.1.1. Kutsal Mekan	66
1.1.2. Kutsal Zaman	68
1.1.3. Doğanın ve İnsanın Kutsallığı	70
1.2. Sembolizm ve Özdeşleştirmeler	74
1.3. Mitler ve Kültürün Korunması.....	79
1.4. Kahraman Mitleri ve İşlevleri.....	83
1.4.1. Kahraman Miti Olarak Menkıbeler ve İşlevleri.....	88
2. Mit ve Efsanelerin Modern Toplum Üzerindeki Yansımaları.....	93
2.1. Modern Toplum ve Kutsallık	93
2.2. Hurafeler, Modern Dönem ve Mit.....	99
2.3. Modern Toplum ve Bir Mit Olarak İdeolojiler	101
2.4. Modern Toplamların Miti Olarak Sinema	102

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM SARIKIZ EFSANESİ ÖRNEĞİ

1. Sarıkız Efsanesinde Öne Çıkan Motifler.....	109
2. Sarıkız Efsanesinin Modern Toplumdaki Yansımaları ve İşlevleri	115
2.1. Günümüz Toplumunda Sarıkız Efsanesi Etrafında Teşekkül Eden İnançlar	115
2.2. Günümüz Toplumunda Sarıkız Efsanesi Etrafında Gerçekleştirilen Ritüeller ve Törenler.....	118
2.3. Sarıkız Efsanesinin Modern Toplum Üzerindeki Sosyo-Kültürel Tesirleri ve İşlevleri	129
Sonuç ve Değerlendirme	135
Kaynakça	143
Dizin.....	149
Ekler.....	151

Önsöz

Günümüzde gerek akademik çevrede, gerekse popüler kültürde mit ve efsaneler “yeniden” ilgi odağı haline gelmiştir. İlk olarak Avrupa’da neş’et edip sonrasında neredeyse tüm dünyada etkin hale gelen sekülerizm ile birlikte dinî ve mitik olgular arka plana itilmiş ve hatta bu olguların artık geçerliliğini yitirdiği, boş masallardan ibaret olduğu ve nihayet modern dünyanın mitlerden arınmış bir dünya olduğuna dair akademi dünyasında genel bir kanaat oluşmuştu. Ancak son zamanlarda yazılan eserler, ortaya çıkan görüşler mitlerin ortadan kaybolmadığını, farklı kılıklar içerisinde varlığını ve etkisini devam ettirdiğini savunmaktadır. Sinema, tv dizileri, reklamlar, romanlar, şarkı klipleri birçok mitik unsuru yeniden gün yüzüne çıkarmakta ya da modern dünya bir şekilde kendi mitlerini oluşturmaktadır. Dolayısıyla mit ve efsanelerin etkileri ve işlevleri günümüz dünyasında da bir şekilde varlığını sürdürmektedir.

Bu çalışmada öncelikle mit kavramının üzerinde durulmuş, konunun daha iyi anlaşılması açısından kavram etrafında gerçekleşen tartışmalar irdelenmiş ve efsane, menkıbe, masal gibi mitik anlatılarla ilgili olan diğer anlatı türleri ile benzer ve farklı yönleri ortaya konulmuştur. Bundan sonra mitlerin işlevleri ve modern toplumdaki yansımaları ile ilgili düşünceler özellikle Mircea Eliade, Joseph Campbell ve Ernst Cassirer’in eserlerinde ortaya koydukları bilgiler esas alınarak değerlendirilmiştir.

Yaşadığımız toplumun içinden, güncel ve canlı bir örnek durum olarak Sarıkız Efsanesi ve toplumsal tesirleri, çalışmanın verilerini desteklemek üzere kısaca konu edilmiştir.

Mit ve Efsanelerin İşlevleri konusunda müstakil olarak herhangi bir yüksek lisans ya da doktora çalışması bulunmamaktadır. Sarıkız efsanesine dair de herhangi bir akademik tez çalışması bulunmamakla birlikte konu ile ilgili birkaç makale¹ bulunmaktadır. Çalışmamızın mit ve efsanelerin toplumdaki yeri ve işlevleri konusunda akademi dünyasına katkıda bulunacağını düşünüyoruz.

Çalışmamızı gerçekleştirme sürecinde maddi ve manevi ve ilmî desteklerini esirgemeyen, her adımda yardımcı olan, yol gösteren, kıymetli Hocam ve danışmanım Sayın Doç. Dr. Kemal ATAMAN'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Lisans ve yüksek lisans hayatımdaki katkısı, akademiye ve din sosyolojisine yönelmemde büyük etki ve desteği olan, ilk adımlarımızda bizlere rehberlik eden kıymetli Hocam Sayın Prof. Dr. Vejdi BİLGİN'e teşekkürü bir borç bilirim.

Saha çalışmalarım esnasında benimle birlikte günlerce kıymetli vakitlerini harcayan aileme, kıymetli dayım emekli öğretmen Ali AYDIN'a, Balıkesir Edremit Zeytinli Beldesi'nden sayın Nur Kadın DOĞAN'a ve Tahtakuşlar Köyü'nden Hülya Kocabıyık'a; yine konu ile ilgili bizlere çok önemli bilgiler veren ve yol gösteren Sayın Alibey KUDAR'a teşekkür ederim..

Fatmanur DİKMEN
Bursa, 2022

¹ Bkz. Ali Duymaz, "Kaz Dağı ve Sarıkız Efsaneleri Üzerine Bir Değerlendirme", *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S.5, 2001; Fatma Ahsen Turan, "Sarıkız Efsanesi ve Sosyal Kültürel Tesirleri", *Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, S.22, 2002; Adem Aydemir, "Sarıkız Efsanesindeki Sarıkız ve Eski Türk İnançlarındaki Albız Üzerine", *International Periodical For The Languages, Literature And History of Turkish or Turkic*, C.8/6, 2013, <http://asosindex.com/journal-article-abstract?id=31183#U7Uwx32hnMl> (25.05.2014)

Kaynakça

A. Kitaplar

- AKARSU Bedia, *Felsefe Terimleri Sözlüğü*, 9. b., İnkılap Kitabevi, İstanbul, 1998
- AKGÜL Mehmet, "Mit, Din ve Toplum İlişkisi", *Mitoloji ve Din*, ed. Remzi Duran, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 2012
- ALPTEKİN Ali Berat, *Efsane ve Motifleri Üzerine*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2012,
- ARMSTRONG Karen, *Mitlerin Kısa Tarihi*, çev. Dilek Şendil, Merkez Kitapları, İstanbul, 2006
- BASCOM William, "Folklorun Biçimleri: Nesir Anlatılar", *Halk Biliminde Kuram ve Yaklaşımlar I*, Geleneksel Yayıncılık, Ankara, 2006
- BERGSON Henry, *Ahlak ile Dinin İki Kaynağı*, Çev. Mehmet Karasan, 3.b., M.E.B. Yayınları. İstanbul, 1967
- BİRX James H. "Myth", *Encyclopedia of Anthropology*, Sage Yay. Londra, 2006,
- BOLLE Kees W., "Myth", *Encyclopedia of Religion*, I-XIV, C.IX, ed. Lindsay Jones - Thomson Gale, 2. b., USA
- BRATTON Fred Gladstone, *Yakın Doğu Mitolojisi*, çev. Nejat Muallimoğlu, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları Yayınları, İstanbul, 1995
- BUCH Wilfried, "Masal ve Efsane Üzerine" *Halk Biliminde Kuramlar ve Yaklaşımlar I*, Geleneksel Yayıncılık, Ankara, 2006
- BULTMANN Rudolf, *Mitoloji ve Hermenötik Sorunu*, çev. Emir Kuşçu, Eski Yeni Yayınları, Ankara

- CAMPBELL Joseph, *Batı Mitolojisi*, İmge Kitabevi, çev. Kudret Emiroğlu, 3.b., Ankara, 2003
- CAMPBELL Joseph, *Kahramanın Sonsuz Yolculuğu*, çev. Sabri Gürses, Kabalıcı Yayınevi, 2. b., İstanbul, 2010
- CAMPBELL Joseph, *Mitolojinin Gücü*, çev. Zeynep Yaman, MediaCat Kitapları, 3. b., İstanbul, 2013
- CAMPBELL Joseph, *Yaratıcı Mitoloji*, çev. Kudret Emiroğlu, İmge Kitabevi Yayınları, Ankara, 1994
- CASSİRER Ernst, *Devlet Efsanesi İnsan Üstüne Bir Deneme*, çev. Necla Arat, İstanbul, Say Yayınları, 2005
- CASSİRER Ernst, *Mitik Düşünme, Sembolik Formlar Felsefesi II*, çev. Milay Köktürk, Hece Yayınları, Ankara, 2005
- CASSİRER Ernst, *The Myth of The State*, Yale University Yayınları., Londra, 1946
- ELÇİN Şükrü, *Halk Edebiyatına Giriş I*, Akçağ Yayınları, Ankara, 1986
- ELİADE Mircea, *Dinler Tarihine Giriş*, Çev. Lale Arslan, 2. B., Kabalıcı Yayınevi, İstanbul, 2009
- ELİADE Mircea, *Dinsel İnançlar ve Düşünceler Tarihi*, I-III, C. I, çev. Ali Berktaş, Kabalıcı Yayınevi, 2. b., İstanbul, 2009
- ELİADE Mircea, *Mitlerin Özellikleri*, çev. Sema Rifat, Simavi Yay. İstanbul, 1993
- ERHAT Azra, *Mitoloji Sözlüğü*, 2. b., Remzi Kitabevi, İstanbul, 2012
- EYÜBOĞLU Cansever, *Sankaz ve Kazdağı Masalları*, S'imge Yayınevi, Balıkesir, 2008.
- FREUD Sigmund, *Psikanaliz Üzerine*, Çev. A. Avni Öneş, 17.b., Say Yayınları, İstanbul, 2013.
- FREUD Sigmund, *Totem ve Tabu*, çev. Hasan İlhan, Sayfa Yayınları, İstanbul, 2010
- GARAUDY Roger, *Aforozdan Diyaloga*, çev. Sadık Kılıç, İstanbul, 1996,
- GÖKBERK Macit, *Felsefe Tarihi*, 13. b., Remzi Kitabevi, İstanbul, 2002
- GÜLTEPE Necati, *Türk Mitolojisi*, Resse Kitabevi, İstanbul, 2004
- HOOK Samuel Henry, *Ortadoğu Mitolojisi*, çev. Alaeddin Şenel, 4. b., İmge Kitabevi Yayınları, Ankara, 2002
- HUME David, *Din Üstüne*, çev. Mete Tunçay, İmge Kitabevi Yayınları, 1995
- KAHYAOĞLU Sinan, *Kaz dağından Esintiler*, Çakıroğlu Grup, İstanbul, 2013
- KANAR Mehmet, *Farsça-Türkçe Sözlük*, Deniz Kitabevi, İstanbul, 2000

- KANT İmmanuel, "Aydınlanma Nedir? Sorusuna Yanıt (1784)", *İmmanuel Kant Seçilmiş Yazılar*, çev. Nejat Bozkurt, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1984
- KAYA Muharrem, *Mitolojiden Efsaneye*, Bağlam Yayıncılık, İstanbul, 2007
- KOÇ Turan, *Din Dili*, İz Yayıncılık, İstanbul, 2012
- KORKMAZ Mehmet, *Mitolojik İnan Efsaneleri*, Alter Yayınları, Ankara, 2012
- KÜÇÜKALP Kasım, *Nietzsche ve Postmodernizm*, Paradigma Yayınları, İstanbul, 2003
- LONG Charles H., "Eliade'ın Yapıtının Çağdaş İnsan İçin Anlamı", *Din ve Fenomenoloji*, ed. Constantin Tacou, çev. Havva Köser, İz Yayıncılık, İstanbul, 2000,
- MALINOWSKI Bronislaw, *Büyük, Bilim ve Din*, çev. Saadet Özkal, 2. b., Kabalıcı Yayınevi, İstanbul, 2000
- MASUİ Jacques "Mitolar ve Semboller", *Din ve Fenomenoloji*, ed. Constantin Tacou, çev. KÖSER Havva, İz Yayıncılık, İstanbul, 2000
- MERİÇ Cemil, *Umrandan Uygarlığa*, İletişim Yayınları, İstanbul, 1996
- MORRIS Brian, *Din Üzerine Antropolojik İncelemeler*, çev. Tayfun Atay, İmge Kitabevi Yayınları, Ankara, 2004
- NECATİGİL Behçet, *100 Soruda Mitolojya*, Gerçek Yayınevi, İstanbul, 1998
- OCAK Ahmet Yaşar, *Kültür Tarihi Kaynağı Olarak Menâkıbnâmeler*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 2.b., Ankara, 1997
- OLGUN Hakan, *Luther ve Reformu Katolisizmi Protesto*, Fecr Yayınevi, Ankara, 2001,
- ÖZBUDUN Sibel - ŞAFAK Balkı - Altuntek N. Serpil, *Antropoloji*, 3. b., Dipnot Yayınları, Ankara, 2012
- ÖZLEM Doğan, *Kültür Bilimleri ve Kültür Felsefesi*, Notos Kitap Yayınevi, İstanbul, 2012
- RİCHARD S., Westfall, *Modern Bilimin Oluşumu*, çev. İsmail Hakkı Duru, 16.b., TÜBİTAK Yayınları, Ankara, 2008
- RUSS Jacqueline, *Aklın Zaferi*, çev. İsmail Yergüz, İletişim Yayıncılık, İstanbul, 2012,
- SAKAOĞLU Saim, *Efsane Araştırmaları*, Kömen Yayınevi, 2. b., Konya, 2013
- SAKAOĞLU Saim, *101 Anadolu Efsanesi*, Akçağ Yayınları, 6. b., Ankara, 2011

- SEGAL Robert A., *Mit*, Çev. Nursu Öрге, Dost Kitabevi Yayınları, Ankara, 2006
- SEYİDOĞLU Bilge, *Mitoloji Üzerine Araştırmalar*, Dergâh Yayınları, 5. b., İstanbul, 2011
- SEZEN Yümnü, *Antropolojiden Psikanalize Kurban ve Din*, İz Yayıncılık, İstanbul, 2004
- SHARPE Eric J., *Dinler Tarihinde 50 Anahtar Kavram*, çev. Ahmet Güç, Arasta Yayınları, Bursa, 2000
- STRAUSS Claude Lévi, *Mit ve Anlam*, çev. Gökhan Yavuz Demir, İthaki Yayınları, İstanbul, 2013
- TERCİMER Ömer, *Sinema: Modern Mitoloji*, Plan B, 2005
- TÖKEL Dursun Ali, *Divan Şiirinde Mitolojik Unsurlar*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2000
- WESTFALL Richard S., *Modern Bilimin Oluşumu*, çev. İsmail Hakkı Duru, 16.b., TÜBİTAK Yayınları, Ankara, 2008
- YILDIRIM Cemal, *Bilim Tarihi*, 2. B., “Yay.y.”, İstanbul, 1983

B. Süreli Yayınlar

- ADIBELLİ Ramazan, “Mırcea Eliade’in Türkçe’ye Çevrilen Din Bilimi Çalışmalarının Tanıtımı ve Çevirilerin Değerlendirilmesi”, *Bilimname*, C. XVII, 2009, http://www.bilimname.com.tr/in/urun_detay.asp?id=53&current=4 (01.07.2014)
- AYDEMİR Âdem, “Sarıkoz Efsanesindeki Sarıkoz ve Eski Türk İnançlarındaki Albız Üzerine”, *International Periodical For The Languages, Literature And History of Turkish or Turkic*, C.8/6, 2013
- AKGÜN Engin, “Şamanist Türk Halklarında Kurban Sungusu ve Kendisine Kurban Sunulan Varlıklar”, *Gazi Üniversitesi Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*, 2007
- ASLAN Ferhat, “Halk Bilimsel Bir Terim Olarak “Efsane” Üzerine Bazı Dikkatler”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C.5, S. 23, “y.y.”, 2012
- AYDENİZ Hüsni, “Dini Semboller, Sembolün Anlam Kaybı ve Etkilerine Gelenekselci Bir Yaklaşım (René Guènon Örneği)”, *Ekev Akademi Dergisi*, 2011
- BATUK Cengiz, “Mit, Tarih ve Gerçeklik Sorunu Üzerine Notlar”, *Milel ve Nihal*, C.VI, S.1, “y.y.”, 2009
- BEKKİ Salahaddin, “Türk Mitolojisinde Kurban”, *Akademik Araştırmalar Dergisi*, S. 3, 1996

- DİLEK Esra Derya, “Efsaneden Büyülü Gerçekçiliğe”, *Milli Folklor*, S. 23, 2011
- DUYMAZ Ali, “Kaz Dağı ve Sarıkoz Efsaneleri Üzerine Bir Değerlendirme”, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S.5, 2001
- GÜNDÜZ Şinasi, “Eski Harran’da Sihir ve Büyü Ritüeli Olarak Kurban”, *Milel ve Nihal*, C.2, S.1, 2004, s. 5, <http://www.milelvenihal.org/milel-ve-nihal-dergisi/91-milel-nihal-dergi-cilt2-say1.html> (05.06.2014)
- KAYNAK İbrahim Hakkı, “İnsanın Anlam Arayışında Din ve Mitlerin Rolü”, *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, C. I, S. I, 2012
- KILIÇ Sadık, “Modern Toplumun Bunalımında Zamana Bakış Açısının Payı ve Mırcea Eliade”, *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, S. 6, 2010
- KÖYLÜ Işıl – SİVRİ Medine, “Karşılaştırmalı Edebiyat ve Mitoloji İlişkisi” *Humanitas-Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 2, 2013
- ÖNAL AKKAŞ Sema, *Milli Folklor*, “Mit ve Felsefe”, s.77, 2008, <http://www.millifolklor.com/tr/sayfalar/77/83-88.pdf> , (25.03.2014)
- ÖZTÜRK Mustafa, “Demitolojizasyon ve Kuran”, *Çorum Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C. IV, S.1, 2004
- SEGAL Robert A., “Dinsel Mit-Ritüel Kuram”, *Milli Folklor*, çev. Naim Atabağsoy, S. 94, 2012
- ULUTÜRK Muammer, “Tarihi, Dini, Kültürel Bağlamda Mitoloji ve Modern Kültür Ürünlerinin Mitoloji ve Modern Kültür Ürünlerinin Mitolojiye Dönüşümü”, *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, C. I, S. 1, 2012
- TAŞ İsmail, “Mit ve Mitik Düşüncenin Yapısı”, *Dini Araştırmalar*, C.III, S.8, “y.y.”, 2000
- TURAN Ahsen Fatma, “Sarıkoz Efsanesi ve Sosyal Kültürel Tesirleri”, *Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*, S.22, 2002
- YILAR Ömer, “Mit-Efsane ve Eğitim”, *Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 11, 2005

C. İnternet Kaynakları

- ÇOBAN Barış, “Sinema, Mitoloji, İdeoloji: Sinemaya Eleştirel Bir Bakış”, http://www.academia.edu/610115/SINEMA_MITOLOJI_IDEOLOJI (07.06.2014),
- GENCAY Korhan, “Mitoloji ve Modern Zamanlar Üzerine Bir Deneme”, <http://korhangencay.blogspot.com.tr/2010/02/09-subat-2010-kgmitoloji-ve-modern.html> (12.06.2014),

- GÜNDÜZ Şinasi, “Menkıbecilik Hurafeciliği Besler mi?”, <http://www.dunyabizim.com/ilgihaber/8909/menkibecilik-hurafeciligi-besler-mi.html> (03.06.2014),
- KARADAG Metin, “Sarıkoz Efsanesi Varyantları ve Karşılaştırılması”, <http://halkbilimi.blogcu.com/sarikiz-efsanesi-varyantlari-ve-karsilastirilmasi/1843235>, (09.06.2014)
- ÖZDEN Kemalettin, “V for Vendetta’da Mitolojik Öğeler, Simgeler ve Ritler”, **Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi**, S. 1, 2013 <http://egifder.gumushane.edu.tr/article/view/5000006388>

- <http://www.antandrosponsorsiyon.com/a/id4.htm>
- <http://www.youtube.com/watch?v=ei2hqPE6Szc>
- http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts, (25.03.2014)
- http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts, (25.03.2014)
- http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts, (25.03.2014)

Dizin

- A**
Anlatı 9, 11, 15, 21, 41, 47, 49,
53, 60, 79, 91, 96, 111, 135, 136
Ayin 34, 64, 65, 66, 83, 132
- B**
Bayram 11, 13, 48, 65, 69, 94,
120, 121, 126, 127, 132, 136
- C**
Cılbak Baba 119, 120, 123, 124,
129, 152, 157
Claude Levi-Strauss 38, 101,
136
- D**
Dindışı 56, 59, 65, 66, 67, 68, 69,
70, 71, 73, 78, 83, 95, 96, 97,
101, 126
Dini sembol 78, 79
Doğum 54, 65, 72, 75, 85, 86, 92
- E**
Efsane 9, 11, 12, 13, 15, 19, 20,
41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 49,
50, 54, 55, 81, 91, 92, 96, 110,
131, 135
- Ernst Cassirer 9, 18, 23, 24, 30,
32, 33, 35, 36, 37, 59, 60, 65,
74, 75, 77, 78, 79, 84
- H**
Hurafe 99, 100
- İ**
İdeoloji 93, 101
- J**
James Frazer 35
Joseph Campbell 9, 13, 18, 37,
56, 57, 61, 80, 81, 83, 84, 85,
86, 87, 88, 97, 98, 99, 104, 111,
112, 113, 136, 138, 139
- K**
Kahraman 13, 60, 73, 83, 84, 86,
87, 88, 96, 105, 106, 111, 112,
113, 140
Kaz ayağı motifi 128
Kaz dağları 119, 141
Kurban 60, 61, 62, 63, 64, 80,
90, 91, 111, 112, 116, 119, 121,
122, 123, 125, 127, 128, 129

- Kutsal 11, 22, 23, 24, 25, 26, 29, 34, 42, 46, 47, 48, 53, 56, 58, 59, 60, 62, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 73, 74, 76, 78, 81, 82, 83, 86, 94, 95, 97, 100, 101, 102, 103, 106, 111, 112, 125, 126, 127, 128, 130, 135, 136, 138, 139, 140, 141
- Kutsal mekan 66, 125, 127, 141
- Kutsal zaman 68, 69, 125, 127, 141
- Kültür 19, 22, 31, 44, 47, 50, 88, 93, 94, 95, 103, 119
- M**
- Masal 9, 19, 20, 36, 41, 42, 44, 47, 48, 49, 53, 91, 110, 130, 136
- Menkibe 9, 13, 49, 50, 54, 110, 140
- Mircea Eliade 9, 13, 19, 24, 25, 27, 28, 37, 38, 48, 53, 54, 55, 56, 57, 59, 61, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 76, 78, 83, 94, 95, 96, 97, 101, 112, 125, 126, 127, 136, 138, 139, 141
- Mit 9, 10, 11, 12, 13, 15, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 26, 29, 32, 33, 34, 36, 37, 38, 41, 45, 46, 47, 48, 51, 53, 56, 58, 59, 60, 61, 62, 73, 77, 78, 79, 80, 81, 83, 93, 97, 99, 100, 101, 103, 104, 132, 135, 136, 138, 139, 140
- Mitik sembol 77
- Mitoloji 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 29, 31, 33, 38, 48, 57, 58, 76, 81, 82, 83, 93, 97, 98, 99, 102, 103, 104, 139
- Motif 91, 109
- Ö**
- Ölüm 39, 54, 55, 61, 65, 73, 79, 81, 86, 99
- Özdeşleştirme 74, 75, 76, 79
- Özdeşlik 33, 37, 75
- Özdeşlik kurma 75
- R**
- Ritüel 54, 62, 80, 81, 88, 103, 128
- S**
- Sarıköz 10, 11, 12, 13, 107, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 140, 141, 151, 152, 153, 155, 156, 158
- Sarıköz bayramı 125, 126, 128
- Sembolizm 71, 74, 77, 78, 79
- Sinema 9, 11, 93, 96, 101, 102, 103, 104, 136
- Söylence 18, 42, 43
- T**
- Tahtacı Türkmenleri 119, 120, 126, 132, 133
- Tanrı 12, 20, 21, 38, 45, 60, 63, 64, 71, 73, 76, 88, 90, 94, 95, 97, 99, 106, 112, 130
- Tören 56, 60, 65, 69, 70, 119, 126, 138
- V**
- Veli kültü 50, 89, 90, 91, 92, 119, 120, 133

Modern Toplumda Mit ve Efsane

Mitik anlatılar kadim zamanlardan beri toplumsal hayatta var olagelmıştır. Kozmik düzen mitolojik anlatılar aracılığıyla anlaşılır kılınmış; teodise problemleri bu anlatılar aracılığıyla aşılmıştır. Yalnızca Batı geleneğinde değil, Mezopotamya'nın arkaik anlatılarında bile benzer anlamlandırma motifleri yer almaktadır. Benzer şekilde Türk tarih ve geleneğinde mitik anlatılar Orta Asya'dan Batı Anadolu'ya asırlar boyunca değişip dönüşerek yeni motiflerle ancak benzer anlam dünyası ve işlevleri muhafaza ederek bugüne kadar varlığını sürdürmüştür.

Modernleşme süreci ve onunla ilişkili olarak inançsal olguların toplumsal hayattaki etkisini yitirdiğine dair tartışmalar, mitik anlatılara da teşmil edilmiştir. Fakat mitik anlatıların sinema gibi modern yüzlerde ortaya çıkması ya da kadim anlatıların toplumsal hayattaki bilfiil etkisinin mevcudiyeti, mitik anlatıların sosyal yaşamdaki tesirini yitirdiğine dair iddiaları tartışılır kılmaktadır.

Bu çalışmada mit ve onunla ilişkili kavramların tarihsel süreç içerisinde yüklendiği anlam ve tartışma bağlamlarına dair genel bir çerçeve sunuldu. Günümüz toplumunda canlılığını ve toplumdaki işlevlerini koruyan mitik bir anlatı örneği olarak Balıkesir-Çanakkale Kazdağları yöresindeki Sarıkız Efsanesi ve etrafında gelişen inanç ve ritüeller incelendi.